

WIJZIGINGSDECREET JEUGDHULP EN INTERLAN- DELIJKE ADOPTIE

Vlaamse Raad WVG
Welzijn • Volksgezondheid • Gezin

Advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel
W www.vlaamseraadwvg.be – T +32 2 209 01 11 – E info@vlaamseraadwvg.be

Adviesvraag	Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp en van artikel 47 van het decreet van 17 mei 2024 tot wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, wat betreft de begeleiding bij interlandelijke adoptie en het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg en het decreet Binnenlandse Adoptie van 3 juli 2015, wat betreft de invoering van een gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie	
Adviesvrager	Caroline Gennez - Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen	
Ontvangst adviesvraag	29 mei 2026	
Decretale opdracht	adviesfunctie	
Goedkeuring	Sectorale kamer Gezin en Jongerenwelzijn op 24 juni 2026, bij consensus	
Contactpersoon	Barbara Krekels	bkrekels@serv.be

Inhoud

Advies	4
Situering	4
1. Centrale regierol voor de intersectorale toegangspoort	4
1.1 Randvoorwaarden voor een goede werking van de centrale regierol	4
1.2 Aandacht voor intersectoraal werken	5
1.3 Aandacht voor preventief werken	6
2. Evolutie naar één gemandateerde voorziening	7
3. Verscherpen doel van crisishulpverlening	8
4. Voortraject pleegzorg-adoptie: uitstel inwerkingtreding	9

Advies

Situering

Het voorliggende voorontwerp tot wijzigingsdecreet voorziet in het decreet betreffende de integrale jeugdhulp van 12 juni 2013 decretale gronden voor:

- Een centrale regierol voor de intersectorale toegangspoort;
- De evolutie naar één gemandateerde voorziening en nieuwe rol voor de vertrouwenscentra kindermishandeling (VK);
- Het verscherpen van de crisisjeugdhulpverlening.

Daarnaast wordt de datum van inwerkingtreding van het gezamenlijke voortraject pleegzorg-adoptie uitgesteld naar 1 september 2027.

1. Centrale regierol voor de intersectorale toegangspoort

Met dit voorontwerp tot wijzigingsdecreet krijgt de intersectorale toegangspoort een duidelijke regierol bij de toeleiding, toewijzing en matching tussen vraag en aanbod in de jeugdhulp. Dit betekent een verschuiving van interne regie bij voorzieningen naar externe regie door de overheid. De memorie van toelichting zet het principe van dialoog centraal maar verwijst ook naar een dwingend toewijzingsmandaat in uitzonderlijke en prioritair geachte dossiers.

1.1 Randvoorwaarden voor een goede werking van de centrale regierol

Voor de goede werking van deze centrale regierol, ziet de raad een aantal essentiële randvoorwaarden:

- Dialoog en streven naar goede matching moeten altijd centraal staan.
- Er moet een verweermogelijkheid zijn bij dwingende toewijzing.
- De overheid is verantwoordelijk om voldoende aanbod te voorzien.

Een centrale regie moet uitgaan van dialoog waarbij er samen wordt gezocht naar een goede matching tussen de vraag van het kind of de jongere en de mogelijkheden en draagkracht van een voorziening/leefgroep. De raad is tevreden dat dit principe duidelijk gevat wordt in de

memorie van toelichting. Er bestaat echter wel bezorgdheid over de toepassing van dit principe in de praktijk.

Door de schaarste van het aanbod, de urgente noden en de toenemende complexiteit in de jeugdhulp is het te verwachten dat de druk op voorzieningen nog zal toenemen. Voor de raad moet het principe van dialoog altijd overeind blijven, ook wanneer de druk hoog is. Daarom is de raad van mening dat het minstens nodig is om de dialogische structuur helder uit te werken en in regelgeving te verankeren en om in het geval van een dwingende toewijzing een mogelijkheid tot verweer of administratief beroep voor de betrokken voorziening te voorzien. Bij de uitoefening van dwang tot opname - op het moment dat de draagkracht van een voorziening op zijn grenzen botst - heeft een voorziening immers het recht heeft om zich te verweren.

Op dit moment zal de intersectorale toegangspoort de toegang moeten regelen tot een sector met een groot gebrek aan capaciteit. De raad wijst op een gedeelde verantwoordelijkheid. Voorzieningen zijn sociale ondernemers die aan heel wat voorwaarden moeten voldoen en met de middelen die zij ontvangen een zo sterk mogelijk aanbod moeten organiseren. Het is echter de verantwoordelijkheid van de overheid om voldoende capaciteit én de nodige omkadering in de (residentiële) jeugdhulp te voorzien. De raad blijft benadrukken dat dit de eerste prioriteit is. De raad ondersteunt het feit dat het capaciteitsbeheersingssysteem (CBS) transparantie brengt. Het is belangrijk om zicht te hebben op de plaatsen en hoe ze worden ingezet. Het is echter een illusie te denken dat het CBS een oplossing zal zijn voor het gebrek aan plaatsen. De raad verzet zich tegen de ongenueanceerde framing die hier rond is ontstaan.

De doelstelling van de toewijzing van een centrale regierol aan de intersectorale toegangspoort is, onder meer, om de matching tussen vraag en aanbod efficiënter te laten verlopen dan vandaag. De raad beveelt dan ook aan om goed te monitoren of dit doel gerealiseerd wordt.

- Bouw de dialogische structuur uit en veranker deze in de regelgeving.
- Voorzie de mogelijkheid tot verweer of administratief beroep voor voorzieningen, wanneer de intersectorale toegangspoort gebruik maakt van het dwingend toewijzingsmandaat.
- Werk verder om voldoende capaciteit én de nodige omkadering in de (residentiële) jeugdhulp te garanderen.
- Monitor de centrale regierol van de intersectorale toegangspoort.

1.2 Aandacht voor intersectoraal werken

De raad wijst op het risico dat intersectoraal werken wordt belemmerd door verschillende instroomlogica's en mandaten. In een aanzienlijk aantal situaties is intersectoraal samenwerken tussen Opgroeien en het VAPH essentieel. Dit wordt bemoeilijkt als beide sectoren vertrekken vanuit sterk verschillende realiteiten op vlak van instroom, systemen en mandaten.

Deze verschillende beleids- en beslissingslogica's kunnen gezamenlijke trajecten en schakelmomenten bemoeilijken en verantwoordelijkheden onduidelijk maken. Zonder expliciete afspraken en afgestemde werkkaders dreigt het risico dat jongeren en gezinnen tussen systemen terechtkomen, of dat professionals tijd verliezen aan het overbruggen van systeemverschillen in plaats

van aan inhoudelijke trajectbegeleiding. Daarom vindt de raad het bewaken en versterken van intersectoraal overleg, gedeeld mandaat en werkbare afspraken rond instroom en trajectverantwoordelijkheid cruciaal. Er moet over worden gewaakt dat centrale regie niet sectoraal vernauwend, maar net verbindend kan werken.

Het is momenteel ook niet duidelijk wat het inschrijven van centrale regie en het capaciteitsbeheersingssysteem in het decreet integrale jeugdhulp precies betekent voor de VAPH-voorzieningen. Het decreet integrale jeugdhulp is een intersectoraal decreet, terwijl het capaciteitsbeheersingssysteem nu enkel wordt ingeschreven voor de jeugdhulp. De raad vraagt om juridisch na te kijken welke impact dit op de VAPH-sector heeft.

- Stem de werking van de intersectorale toegangspoort en van het instroombeheer/logica van het VAPH goed op elkaar af.
- Kijk juridisch na wat de impact is van het inschrijven van centrale regie en het CBS in het decreet IJH op de VAPH-voorzieningen.

1.3 Aandacht voor preventief werken

De raad vraagt om te verzekeren dat de intersectorale toegangspoort in de praktijk ook vlot toegankelijk is voor professionals in de preventieve sector (o.a. Huizen van het Kind, sociaal huis, kinderopvang, toeleiders, ...). Enkel zo kan er goed preventief worden gewerkt en worden vermeden dat probleemsituaties in gezinnen escaleren.

In de memorie van toelichting wordt verwezen naar de netwerken laagdrempelige jeugdhulp. De raad wijst erop dat het van belang is dat er voldoende rechtstreeks toegankelijk aanbod beschikbaar is voor de gemandateerde voorziening en de jeugdrechtbank om de uitstroom uit het niet rechtstreeks toegankelijk aanbod te faciliteren of om te voorkomen dat niet rechtstreeks toegankelijk aanbod nodig is.

- Werk aan een duidelijke en actieve communicatie voor medewerkers in de preventieve sector zodat helder is waar ze in de toekomst met hun vragen en bezorgdheden terecht kunnen.
- Maak voldoende rechtstreeks toegankelijk aanbod beschikbaar.

2. Evolutie naar één gemandateerde voorziening

Het ondersteuningscentrum jeugdhulp (OCJ) wordt gepositioneerd als enige gemandateerde voorziening met een duidelijk overheidsmandaat. Daarnaast worden de taken van de vertrouwenscentra kindermishandeling (VK) verder verduidelijkt.

De raad kan zich vinden in de rollen zoals ze beschreven worden in het voorontwerp tot wijzigingsdecreet. De raad onderschrijft onder meer de schrapping van de passage (artikel 8) die verhinderde dat het OCJ en het VK complementair kunnen betrokken blijven in een traject. Bij de keuze om naar één gemandateerde voorziening te gaan, is het immers noodzakelijk dat het OCJ en het VK hun expertise gezamenlijk kunnen inzetten en met elkaar delen.

Als gevolg van de gewijzigde aard van de tussenkomst van het VK (geen gemandateerde voorziening meer) is er voor bepaalde situaties expliciet een decretale bevoegdheid nodig waarbij het VK kan doorverwijzen naar het OCJ (bij verontrusting/maatschappelijke noodzaak) of naar het parket. Dit wordt in het voorontwerp tot wijzigingsdecreet opgevangen in artikel 7, 6°.

In de Memorie van Toelichting wordt dit verduidelijkt:

”

“In uitzonderlijk urgente situaties van kindermishandeling, waarin een hoogdringende maatregel onmiddellijk noodzakelijk is om de integriteit van kinderen, jongeren of andere gezinsleden te beschermen en er geen tijd of mogelijkheid is om het OCJ in het dossier te betrekken, kan het VK nog steeds het dossier rechtstreeks kan aanmelden bij het parket. Deze uitzonderlijke mogelijkheid houdt rekening met het onvoorspelbare en complexe karakter van situaties van kindermishandeling en beoogt te waarborgen dat kinderen die zich in acuut gevaar bevinden, bescherming nodig hebben en nog niet gekend zijn binnen de processen van de gemandateerde voorziening, onmiddellijk in veiligheid kunnen worden gebracht, zonder onnodige procedurele vertraging.

De dossiers die op deze manier bij het parket worden aangemeld, kunnen door het parket onmiddellijk aanhangig worden gemaakt bij de jeugdrechter wanneer zij voldoen aan de cumulatieve voorwaarden vermeld in artikel 47, 2° van het decreet betreffende de integrale jeugdhulp. Indien het parket oordeelt dat er niet aan de cumulatieve voorwaarden voldaan is, kan deze beslissen om het dossier alsnog door te sturen naar het OCJ om verder binnen de processen van de gemandateerde voorziening behartigd te worden.”

Om geen onduidelijkheid te veroorzaken, acht de raad het opportuun om deze bepaling in artikel 42, paragraaf 1, 2de lid, punt 6 als een nieuw lid in deze paragraaf te positioneren zodat duidelijker wordt gemaakt dat deze optie aanvullend op de opdrachten van een VK moet worden gelezen, zoals dit het geval is bij andere jeugdhulpverleners gevat met dit decreet. Het is ook aangegeven om de juiste draagwijdte van een ‘urgente situatie’ daarna verder uit te werken in een BVR.

De raad wijst er ten slotte op dat een taakverschuiving bij het OCJ en de VK's een impact zal hebben op de werklust. De raad sluit zicht aan bij de opmerkingen van de Inspectie Financiën ter zake en vraagt om voldoende middelen te voorzien in functie van deze veranderende en vermoedelijk stijgende caseload. Ook de vraag van de Inspectie Financiën naar een nauwgezette monitoring wordt door de raad ondersteund.

- Neem de verduidelijking uit de memorie van toelichting over de bevoegdheid van de VK's om door te verwijzen ook op in het wijzigingsdecreet zelf.
- Werk de juiste draagwijdte van een 'urgente situatie' verder uit in een BVR.
- Voorzie voldoende middelen voor de veranderende en vermoedelijk stijgende caseload bij het OCJ en de VK's.

3. Verscherpen doel van crisishulpverlening

De crisisnetwerken in Vlaanderen en Brussel botsen meer dan ooit op de grenzen van hun mogelijkheden. Als de crisishulp voornamelijk wordt ingezet om het hiaat van ontbrekende hulpverlening in te vullen, verliest het een groot deel van zijn kracht en efficiëntie. Dit komt noch gezinnen, noch de crisishulpverleners ten goede. Daarom ondersteunt de raad de ambitie om het doel terug scherper te stellen wat betreft de inzet van het crisisnetwerk. Dit was reeds lang een vraag vanuit het werkveld. Het is ook positief dat er een subsidiegrond wordt toegevoegd voor het subsidiëren van de crisismeldpunten en het crisisaanbod.

De raad merkt wel op dat de scherpere definiëring of toepassing van crisisjeugdhulp gepaard moet gaan met uitbreiding van capaciteit in de sector zelf. Wanneer er op één domein een beweging wordt ingezet, moeten er ook acties op andere domeinen genomen worden. Zo is er ook afstemming met de intersectorale toegangspoort noodzakelijk. Er moet onderzocht worden waar meer aanbod nodig is zodat een passend antwoord mogelijk wordt voor situaties die vandaag 'oneigenlijk' door het crisisnetwerk worden opgevangen.

De raad wijst er ook op dat in verdere regelgeving nog uitgeklaard moet worden wat het mandaat van de jeugdrechter en wat het mandaat van het crisismeldpunt met betrekking tot crisis precies is. In het decreet betreffende de Integrale jeugdhulp (12 juli 2013) en het BVR betreffende de Integrale Jeugdhulp (21 februari 2014) werden de modules crisisjeugdhulp niet opgenomen in het maatregelenpakket van de jeugdrechter omdat ze als vrijwillige hulpverlening beschouwd worden. In het Ministerieel besluit met betrekking tot de crisisjeugdhulpverlening in de integrale jeugdhulp (24 februari 2014) werd het crisismeldpunt belast met de opdracht om te beslissen over het opstarten van de crisisjeugdhulp (art. 4, 6°) en belast met de opdracht om de regierol op te nemen tijdens het traject van de minderjarige in de crisisjeugdhulp (art. 4, 8°). Deze regierol botst soms met de opdracht van de jeugdrechters en leidt tot vele spanningen en conflicten in verschillende regio's. Vandaag zijn er wetgevend nog te veel grijze zones.

- Onderzoek waar meer aanbod nodig is zodat een passend antwoord mogelijk wordt voor situaties die vandaag 'oneigenlijk' door het crisisnetwerk worden opgevangen.
- Klaar in verdere regelgeving uit wat met betrekking tot crisis het mandaat van de jeugdrechter is en wat het mandaat van het crisismeldpunt is.

4. Voortraject pleegzorg-adoptie: uitstel inwerkingtreding

De raad waardeert het voornemen om de datum van inwerkingtreding van het gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie uit te stellen. Zo kan het voortraject afgestemd worden op de beslissing van de Vlaamse Regering om interlandelijke adoptie stop te zetten.